

ANALIZA: Prosirena Kosovska Optuznica Dodaje Malo Toga

Author: IWPR

Objavljivanje prosirene kosovske optuznice ostavlja sumnju u to da ce optuzbe za genocid ikada biti podignute zbog zlocina koji su pocinjeni u pokrajini.

Dana 29. juna 2001, onda kada je bivsi jugoslovenski predsednik Slobodan Milosevic vec bio doveden u Hag, glavni tuzilac Tribunala podnela je dopunjenu optuznicu protiv njega za navodne zlocine na Kosovu. Optuznica definitivno nije ispunila ocekivanja.

Nakon preuzimanja duznosti glavnog tuzioca pre 22 meseca, Karla del Ponte je vise puta iznela uveravanja da njeno osoblje sprovodi istrage u Bosni i Hrvatskoj s ciljem upotpunjavanja optuznice protiv Milosevica, kako bi u nju bile ukljucene i dodatne optuzbe koje se odnose na zlocine pocinjene za vreme balkanskih sukoba.

Pri iznosanju dopunjene optuznice, Del Ponteova je opet iznela garancije u pogledu dodatnih optuzbi koje ce tek uslediti, naglasavajući kako krivicno gonjenje po kosovskoj optuznici predstavlja "tek pocetak postupka protiv Slobodana Milosevica, a ne njegov kraj. U nedeljama i mesecima koji dolaze, imacete priliku da vidite kako ce se citav postupak odvijati."

Prosirena verzija, kao i prvobitna optuznica podignuta 24. maja 1999, tice se ogranicenog broja zlocina koje su srpske snage na Kosovu pocinile u periodu od 1. januara do 20. juna 1999. U obe verzije, optuzbe se svode na tri tacke koje se odnose na zlocine protiv covecnosti, i jednu koja se tice ratnih zlocina.

Pre vise od sest godina, bivsi lider bosanskih Srba Radovan Karadzic i bivsi komandant armije bosanskih Srba Ratko Mladic optuzeni su za genocid, zlocine protiv covecnosti i ratne zlocine koji su navodno pocinjeni od strane snaga bosanskih Srba u Bosni, od aprila 1992. do juna 1995, kao i u Srebrenici jula 1995. Tokom citavog trajanja svog mandata glavnog tuzioca, Del Ponteova je zusto i uporno zahtevala da arhitekta etnickog ciscenja - Milosevic, Karadzic i Mladic - budu uhapseni i sprovedeni u Hag, na sto brze sudjenje.

Hoce li protiv Milosevica i nekih njegovih potcinjenih biti podignute optuzbe za genocid zbog zlocina koji su pocinjeni na teritoriji nekadasnje Jugoslavije, ostaje da se vidi. Cini se da takve optuzbe za sada nece biti podnete u vezi sa zlodelima na Kosovu.

Dopunjena optuznica od 29. juna samo iznova organizuje cinjenice i optuzbe koje su vec iznete, i to mahom uz upotrebu proslog, a ne vise sadasnjeg vremena. Priroda optuzbi iz dopunjene optuznice je inace prakticno identicna sa onom iz prvobitne. U dodatku, poslednja dva pasusa spominje se sporazum koji je postignut oko toga da se Savezna Republika Jugoslavija (SRJ) i Srbija povuku sa teritorije Kosova.

U sustinskom smislu, prosirena verzija pominje veci broj napada, navodeci jos pet lokacija na Kosovu gde su civili bili prisiljeni da napuste svoja sela, a uz pljackanja, zlostavljanja i povremena ubijanja. Pridodati su, dakle, nazivi pet novih lokaliteta, uz spiskove osoba koje su na njima ubijene, u onim slucajevima kada su imena pokojnika poznata.

Medjutim, nema nikakvih novih optuzbi. Lista optuzenika ostaje ista - Milosevic, predsednik SRJ i predsedavajući Vrhovnog saveta odbrane; Milan Milutinovic, predsednik Srbije i clan Vrhovnog saveta odbrane; Nikola Sainovic, potpredsednik Vlade SRJ; general-pukovnik Dragoljub Ojdanic, nacelnik Generalstaba Vojske Jugoslavije; i Vlajko Stojiljkovic, srpski ministar unutrašnjih poslova.

Tvrđi se da je svaka od navedenih funkcija bila najviša koju su optuženi vršili tokom perioda koji je relevantan za optužbe sadržane u optužnici. Optužnica nudi i dosledan obrazac aktivnosti preduzetih od strane jugoslovenske vojske, jugoslovenskih i srpskih policijskih snaga i paravojnih jedinica, koje su navodno uz podršku, usmeravanje ili ohrabrivanje samih optuženika upadale u gradove, nasilno proterivale i raseljavale kosovske Albance iz njihovih domova i usmeravale ih ka granicama Kosova, unistavale njihovu imovinu, oduzimale im isprave, ubijale i na druge načine terorizale i zlostavljale Albance na citavoj teritoriji Kosova.

U proširenju optužnice navode se dodatne informacije o događanjima u pozadini, ali se precizira da, na onim mestima na kojima se u optužnici tvrdi kako su optuženi navodno "pocinili" zločin, "tuzilac nema nameru da sugerise kako je bilo koji od optuženih fizički izvršio bilo koji od zločina za koje je lično optužen".

Kao i prethodna, i dopunjena optužnica propusta da navede bilo koju optužbu koja se tiče seksualnog nasilja pocinjenog na Kosovu, uprkos činjenici da su o dokazima za zločine silovanja nasiroko izvestavale i dokumentaciju o njima prikupljale organizacije za ljudska prava, lokalni centri za borbu protiv silovanja, lekari i ostali istražitelji zločelna koja su u pokrajini činjena.

Dopunjena optužnica otuda nastavlja sa svodjenjem optužbi na tvrdnje po kojima su "snage SRJ i Srbije sikanirale, ponizavale i degradirale kosovske albanske civile fizičkim i verbalnim zlostavljanjem. Kosovski Albanci takodje su bili neprekidno izloženi uvredama, nipodastavanju po rasnoj osnovi, ponizavajućim postupcima prouzrokovanim svojom etničkom i verskom pripadnošću, premlacivanjima i drugim oblicima fizičkog mučenja".

Dopunjena optužnica je pažljivo formulisan pravni dokument koji donosi i sažetu istorijsku pozadinu, kratak pregled srpske rukovodeće strukture na Kosovu tokom prve polovine 1999, kao i svedeni popis pojedinačnih napada koji su izvršeni na civile i sela na Kosovu. Ona redom beleži izvesne zločine koji su navodno pocinjeni sirom Kosova, opisujući ih kao deo pažljivo orkestrirane "kampanje terora i nasilja".

Petorica srpskih vođa okrivljeni su za individualnu odgovornost po članu 7(1) Statuta, za planiranje, podstrekivanje, naredjivanje, pocinjavanje i različite vidove pomaganja i podsticanja planiranja, pripremanja ili izvodjenja, po četiri tačke navedene u optužnici. Dodatno ili alternativno, četvorica od petorice - Milosevic, Milutinovic, Ojdanic i Stojiljkovic - optuženi su za komandnu odgovornost po članu 7(3) Statuta, za dela koja su pocinili njihovi potčinjeni u stepenu u kome su de jure ili de facto oni imali moc ili kontrolu nad pojedincima i vršili vlast ili upravljali institucijama u Srbiji.

Jasnoca i kratkoca aktuelne optužnice ipak i optuženima nudi dovoljno informacija neophodnih za pripremu odbrane. Dalje, optužba tuzilastva kojom su obuhvaceni ozbiljni zločini pocinjeni na politickoj, rasnoj ili verskoj osnovi verovatno ce poslužiti pri utvrđivanju razmera zločina, sto ima veliki znacaj ukoliko se ostali optuženi iz optužnice u trenutku otpocinjavanja sudjenja jos uvek nalaze na slobodi.

Izvesno je da ce sudije Tribunala prihvatiti proširenje optužnice, pa cak i eventualne dalje dopune postojeće optužnice protiv Milosevica, kako bi mu se sudilo i za navodne zločine koji su pocinjeni u ostalim delovima bivše Jugoslavije.

No, malo je verovatno da ce strpljenje sudija trajati unedogled, narocito ukoliko glavni tuzilac bude podnosila niz novih dopuna uprkos tome sto je više puta isticala kako je njena kancelarija vec spremna da sudi optuženima. U stvari, sudije jugoslovenskog Tribunala mogle bi se povesti za praksom sudija Tribunala za Ruandu, koji su tuziocu ukinuli pravo da, izuzev u narocitim okolnostima, uopste iznosi dodatne optužbe nakon sto je sudjenje zapocelo.

Kancelarija Del Ponteove dve godine je pripremala proširenje kosovske optužnice, a posto je njena kancelarija izgleda vec definisala i dodatne optužbe za navodne zločine u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj, cini se da protiv Milosevica nece biti podnete optužbe za genocid zbog navodnih zločelna na Kosovu. Novi

dokazi, koji izlaze na svetlost dana u Srbiji nakon politickih promena, mogli bi ipak dovesti i do novih optuzbi. Ali, ukoliko Milosevic ne bude optuzen za genocid na Kosovu, malo je verovatno da ce se to desiti i bilo kom od pocinilaca nizeg ranga. Otuda je pod znakom pitanja da li ce Haski tribunal ikada biti pozvan da odgovori na pitanje o tome da li je, ili nije, na Kosovu pocinjen genocid.

Keli Eskin je autor knjige "Ratni zlocini protiv zena: Krivicno gonjenje i medjunarodni tribunali za ratne zlocine".

Location: Balkans
Serbia
Kosovo
Croatia

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/analiza-prosirena-kosovska-optuznica-dodaje-malo-toga>